

Qua ratione locus affectus dignoscatur.

CAPVT II.

IN dignoscendo loco affecto primò tenendum, quæ pars afficiatur, deinde afficiatur ne per essentiam an per consensum; locus affectus cognoscitur primò ab essentialiter inherētib. vid. intemp. mala compositione, soluta unitate, partisque proprietate. Si tamen totū corpus sit affectum, ut in febre signis non eget. Intemperamentum est signum partis affectæ, quæ tactu percipitur à magnitudine imminuta totius corporis colligimus affectū esse viscus aliquid naturale. Aucta magnitudo cap. in hydrocephalo significat pericranium esse affectum, quia cranium attolli nequit in tumorem: situs partis efficacior est in indicando loco affecto: sicut tumor in dextro latere sub costis mendosis affectum hepar significatur: ex figura colligimus spinam affici,

affici, cum quispiam sit gibbus; Ex cavitate arguimus arteriam affectā si adsit tumor pulsans, & in profundum cedens, ex asperitate os esse corruptum, si stylo in vulnus immisso næqualitas sentiatur. Ex soluta unitate concludimus mæninges esse læsas, si vulnus ad cerebrū pertingat, quia partes superpositas vulnerari oportet. A partis proprietate dicimus affici musculorum intercapedines, si ingens palpitatio in tibia conspiciatur, quia nimirū ossium cavitates omnino distendi non possunt, Vasorum autem non tantopere. Item si cum urina calculus exeat, vesicam, aut renes affici notat, quod illis partibus proprietas sit calculos producendi.

Secundò cognoscitur locus affectibus ipsum consequentibus. quæ sunt sympt., & morbi aliis morbis symp. more succedētes. Inter symp. primū locum tenet actio læsa in diagnoscendo loco affecto, quoniam actionem

actionem aliquam lædi impossibile est non læso quadantenus ipsius organo. Sola actio læsa, quæ ab errore externo fit, nihil valet ad indicandum locum morbo affectum: Si quis enim de cruditate conqurens referat se cibum præter modum ingessisse, ventriculum morbo affici nemo dicet, sed tantum ab errore externo. Actionum verò cum multæ sint species, quælibet indicat affici partem, à quâ produci-
tur: læsio rationis, necnon sensus, motusque universi corporis affectum cerebrum significat: Læsio sensus, & motus totius, excepto cap. significat læsum esse principium spinalis medullæ. Sensus tactus, cum habeat objectum communius, quàm alii sensus, doloris proprietate affectus part. indicat, de qua re Galenus 2. de l. affect. Dolor pulsans significat partem arteriis præditam inflammari.

Nn

Gra-

Gravativus affici aliquod viscus;
Extensivus, & punctorius membra-
nam. Divellens carnem. Ulcero-
sus musculos, totos, aut cutem.
Ostocopus, seu profundus, & quasi
contundens, membranas ossium:
Pruriginosus cutem, extensivus
cum gravitate venam, aut arte-
riam: At si doloris proprietati, ejus-
dem situs conjungatur, evadit si-
gnum minimè fallax. Læsiō pul-
sus cor: sanguificationis vitium, af-
fectum hepar notar. Et sic de cæt.
Quòd si pars affecta multis con-
stat partib9 similaribus iisdem mo-
dis judicandum, quæ ex ipsis præ-
cipuè afficiatur, ex.g: si repente
accidat cæcitas, læsum quidem esse
oculum constat; Sed quæ potis-
simùm pars ipsius affecta sit igno-
ratur. Itaque à mutata qualitate,
si oculus minimè turbidus appa-
reat, si sano oculo clauso læsi pu-
pilla non dilatetur nervos opti-
cos

cos affectos esse cōstat. Tertiò cognoscitur locus affectus ab excretis, substantia excretorum indicat locum, undè excernitur dupliciter, vel quia ejus est substantia, quomodo ramentum in dejectionibus ulcus intestinorum denotat; vel quia in eo naturaliter continetur, sic stercus exiens è vulnere abdominis læsa intestina crassa significat. Urina ex vulnere exiens vesicā. A quantitate excreti cognoscimus locum, quando copiosam mictionem sanguinis renes affectos indicare dicimus: A qualitate arguimus pulmonum venas affici, cum sanguis floridus, & spumosus tussi rejicitur: Sic dejectio cibi alterati à ventriculo tenuia intestina lædi significat, Arenulæ, rubræ renes; Arenulæ, albæ, magnæ, & furfuribus similes vesicam: A modo excretionis colligitur læsa arteria, si sanguis cum saltu ex vulnere e-

Nn 2 rum

rumpat. Pariter sanguis jam faëibus mixtus intestina tenuia, partesque superiores, non mixtus anum, vel crassa intestina affici ostendit. A loco per quem fit excretio sæpe colligitur locus affectus, ita pus copiosum fluens è naribus cerebri abscessum significat. A tempore excernendi: Si in Homine patiente singulis mensibus hæmorrh. sanguis ex alvo iusto circuitu fluat, ex hæmorrhoidibus illico prodire firmamus.

Retenta quoque affectas significant partes, nam exempli gratia, si lotium retineatur affecta velica, aut meatu urinario id contingit. Qualitas mutata per omnia sensibilibus genera vagatur: Inter colores, caro & cutis livida subjectum os corruptum monstrat, color flavus totius corporis jecur obstru-ctum, niger lienem, pallidus jecur labefactatum, oculus perspicuus

in

in cæco nervum opticum affectum. Morbi quoque habent rationem effectus in significando loco affecto, cum quidam certis tantum partibus afficiant, ac certos mo-
bos consequantur; Sic aquosus abdominis tumor jecur affectum: Tabes pulmonem: Hydrocephalus cerebrum: Gibbositas spinam affici significat.

Tertius fons signorum sumitur à causis; ac externæ in primis consideratæ quatenus juvantes, aut lædentes aff. loc. significant; Ut si quis post diuturnum usum ciborum calidorum incidat in maciem, potius jecur esse læsum, quam ventriculum, quia calidiora plus inferunt noxæ hepati, quàm Ventrículo: Si quis post assiduam coitum, de totius languore conquærat, cor affectum esse dicimus, quia ejus robur coitu solutum est. Si quis ab assumptis cantharidibus

Nn 3

con-

conqueratur; vesicam ulceratam colligimus, quia ipsa ab eo veneno peculiariter afficitur. Si quis natationi in aqua dulci assuetus ambulandi perdat potentiam, nervos primariò affici dicimus. Hæc ratione ex remediis admotis, & assumptis, quatenus lædunt, aut juvant, sæpe cognoscitur pars affecta: Ut si digito sensu, & motu privato ceratum applicans calefaciendi, & digerendi vi præditum lædas, juves autem eodem medicamento principio spinæ appposito, nervos à secunda vertebra procedentes affici, nequaquam verò digitum apparebit. Si in Ventris dolore anodyna per os assumpta dolorem non leniant, leniant autem injecta per alvum, significatur affecta esse crassa intestina, si dubites de caruncula urinam supprime, an sit in collo vesicæ, an in meatu urinario candelæ longiore immissa faciliè concijies,

jicies, si enim nihil juves collum afficitur. Omnino si diligenter examines, quæ res determinatam partem præcipuè afficiat, siue juvando siue nocendo, eam partem affectam non obscure indicabit. Causæ dispositivæ adjuvant ad loci affecti cognitionem, præsertim hæreditariæ affecti. parentum, ætas quibusdam morbis magis obnoxia; Sexus cujus causa morbos muliebres ferè omnes ab utero fieri voluit Hipp., & consuetudo laborandi, cum quidam quarundam partium affectionibus prehendi soleant.

Quartò cognoscitur l. aff. à simili, & dissimili, similitudines maximam vim habent, cum nulla habēt signa pathognomonica. Ut si quis sicca tussi sensim crescēte cum maxima pulsus inæqualitate repente moriatur; Quia in eo dissectio tuberculum reperi circa arterias

Nn 4 lares,

848 *Medicina Pauperum*

læves, alium videns similibus pre-
hendi accidentibus arterias læves
pulmonum affici tuberculo affeve-
ro : In Pleuritide dubitant pleri-
que, an affecta sit pleura, an mem-
brana Pulm. investiens : Quia in
nonnullis pleuriticis mortuis, &
sectis Pleuram inflammata vidi,
eam in omni pleuritide similitu-
dine ductus affici cognosco : Ha-
tenus hæc sunt signa locorum
affectorum assignata à Gal. l. de
l. Aff.

Similitudinem omisit, quia in
dignoscendo loco affecto raro ea
utimur, & solum ubi ratio deest;
compendiosæ autem, quam pro-
fitetur, doctrinæ ratio postulat,
ut minus necessaria præ-
termittantur.

* *
*

Quo-